

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

In Passionem D.N. Iesv Christi Homeliae quinquaginta sex, Theoremata
viginti octo, totidemque sermones. In Monotesseron Praeterea Eivsdem
Passionis Dominicae, iuxta Euangelistarum & historiae fidem, Elucidatio.
Conciones ad Haec Paraeneticae in praecipuis anni & Sanctorum
festiuitatibus habitae

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXVIII

De obdientia, vtrum melius sit opusex propria lectione, an ex
obdientia. Sermo III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47113)

firmitate, aut concupiscentia, aut ignavia, aliunde siue illectus, siue retractus. Hæc inobedientia quasi cum timore ac pudore agitur: quia licet obedientiã adhuc diligat, mens tamen infirma, superatur. Est quintus gradus, dum vel manifestè quis contemnit vel interpretatiuè, puta quia non curat suam regulam, statuta aut prælati iussa. Religiosus, qui sic ambulat inter mortalium peccatorum pericula, versatur, & fatius foret ei religionem nunquam vidisse. Est sextus gradus, quando etiam, quod probè institutum aut iussum est, nõ solum contemnitur, verùm etiam impugnatur, aut etiam prælato per contemptum in faciem resistitur. Septimus gradus, quando non sufficit inobedienti regulam aut prælati præcepta contemnere, verùm alios etiam ne obediant, auerit atque instigat: aut si quos obedientes conspicit, irridet, persequitur ac contemnit. Contra hos omnes inobedientiæ gradus charissimi, Mariæ exemplum nos ad sui imitationem prouocet, quæ vt non desereret obedientiam, cum purissima foret & immaculata, voluit æstimari immunda & corrupta: & ibi obediuit, vbi præceptum nullum habuit. Neque enim vel iustam manifestamq; pro se legis interpretationem, à qua hic eximebatur, voluit admittere, ne fictas atque inanes contra obedientiam glossas ac allegationes non quoq; quæramus. Mariæ igitur exemplo eruditi, diuina inspiratione quoque admoniti charissimi fratres, *quasi modo geniti infantes*, id est, nouo proposito bono, noua deuotione, nouo seruore, nouo spiritu renati, veniamus purificandi in templū. Sit hæc renouatio spiritus nostri, qua hodie statuamus odire, abijcere, & fugere õne peccatū, & quicq; Deo displicere cognouerimus: amare verò rursus, inquirere amplecti & seruare omnia eius madata, & quicquid illi didicerimus placere: Ad hæc duo oẽm vitam nostrã, studia nostra, lectiones nostras, occupationes, exercitia, quicquid habemus, quicquid possidemus, & quicquid sumus, conuertamus: vt omnia Dei honori & beneplacito seruiant: in eius amore cuncta occupentur, & nihil in nobis à Deo alienum, sed omnia eidem vacent. Cum hoc proposito, hoc pacto, hac deuotione accedamus singuli ardentem candelam accepturi, id est, Christū, cor nostrum suæ gratiæ splendore, suæ lucis radijs, sua visitatione diuina illustrantem, & amoris sui igne ac flamma deuotionis vrentem, hymnum canentes, & gratias agentes Deo, quia Christum portamus in cordibus nostris: hunc non longo post tempore, iterum sub typo ardentis candelæ Deo Patri pro nobis, simulq; nos in ipso vnitos offeramus, in laudem, in gloriam, & in beneplacitum eius. Quod ipse idem nobis largiatur Iesus Christus, Dei Patris & Virginis filius in æternum benedictus, Amen.

5.
6.
7.

Renouatio spiritus cuiuslibet habenda quæ sit. Exercitia ac studia hominis vniuersa ad quæ duo sint conuertenda.

IN EADEM SOLENNITATE.

De obedientia, vtrum melius sit opus ex propria electione, an ex obedientia. Sermo III.

Cumq; induceret puerū Iesum, vt faceret secundū cõsuetudinẽ legis pro eo. Luc. 2
Legimus fratres mei cū edictū ab imperatore mudi exisset, cū ab homine, licet in potestate constituto, emanasset præceptum, imperatoris imperatorem, Dominẽ cœli ac terræ sese hominis subiecisse imperio. Pro-

Zz pteq

Obediendi
quomodo
sit nobis via
factus Chri-
stus.

Luc. 2.
Math. 26.
Luc. 23.
Ioan. 19.
Esaiæ 53.

Ioan. 5.
Ioan. 4.

Lex qua-
druplex ob-
seruanda
quæ sit.

Lucæ 17.

Seruum si-
delem quid
constituat.

pter nos enim homo, propter nos infirmus factus, non dedignatus est etiam propter nos esse humilis atque obediens: nusquam non innocentia vel dignitate noiter atque instructor, qui non solum ad redemptionem, verum ad infirmitatem etiam nostri venit in mundum. Ipse nobis, ut dixi, virtutum exemplar, quo erudiamur, ipse obediendi via, qua ambulemus, factus est, utpote non solum docens, sed & perficiens obedientiam usque ad mortem. Siquidem obediuit terreni imperatoris edicto, necdum natus in utero, obediuit legi infantulus, obediuit circumcidendus, obediuit in templum hodie offerendus, obediuit redimendus, obediuit adolecens parentibus subditus, obediuit facerdotibus, obediuit præfidi ethnico, obediuit eius militibus, utpote ductus atque relictus, cædi & crucifigi se sinens, ac interim tacens, nec aperiens os suum. Postremo, obediuit patri suo quis hunc dubitet? quandoquidem ipse: *Non veni, inquit, facere voluntatem meam, sed voluntatem patris mei, qui in caelis est. Et rursum: Meus cibus est, ut faciam voluntatem patris mei.* Itaque obediendo quid obediuit te? Nempe, ut Deum tuum videns propter te humiliatum hominibus subiectum, non recuses tu te subicere Dei legibus, non recuses obediunt Deo nuncijs, Dei vicarijs, cuius homo vermiculus. Christus mandatum sibi factum non discussit, sed impleuit. Obtemperauit enim legi, non obnoxius legi, verum quoque de lege non disputes, sed legem obserues. Quam legem? Euangelicam, ecclesiasticam, monasticam, atque (vbi humana ræcer eruditio, nec scriptura dissentit) legem inspiratam, digitoque Dei tibi inscriptam. Ad huius legis obseruantiam, quando omnes etiam neruos intenderis, quum vires omnes expenderis, seruum tamen te inutilem clama. Itaque ordine hoc obseruans, ut lex Euangelica præferatur ecclesiastica, ecclesiastica monastica, vbi dicitur pluresve pariter non possunt obseruari, minor cedat potiori: nec video quid bonæ voluntati tunc relinquatur disputandum, minor cedat potiori: nec video quid quid inuiter agendum. Pius nanque animus parum cogitat, parum dicitur, quid præcepti, quidve consilij loco habeatur, quandoquidem ad omnia beneplacitum Dei æque sitiens aspirat. De lege multum disputare, parum obseruare, hypocritarum est & Phariseorum: porro legem spernere hominum est impiorum. Nostrum igitur sit fratres charissimi ne minima quidem patuipendere propter Christum, cuius contemplatione nemo grauabitur quicquam, aut agere, aut pati, quisquis illum dilexerit. Neque enim respicit in eum, qui præcipit, aut quem sustinet, sed illum meditatatur cuius amore & obediunt & suffert. Nequaquam domino suo seruus est fidelis censendus, qui tunc solum vult obedire, quando sub carceris expulsionisve periculo, aut quando sub commissione gratiæ domini sui perpetua precipitur: sed potius, qui in omnibus se abnegat, & ea primum eligit, potioraque ducit, quæ à domino suo subicitur, nihil discernens qua poena quoque periculo fuerit transgressio pro libertate, nec minus ibi obtinens, vbi minor fuerit interminata vltio pro transgressione: sed hoc tantum curat, ne quicquam eorum, quæ dominus per eum vult, negligat. Quamobrem neque præceptum, neque consilium, imò neque signum aut nutum expectat, vbi constat sibi de domini voluntate. Charissimi, si à quolibet, qui fidelis vult esse ac haberi seruus hoc expectat, ut ad obedientiam trahatur plus amore domini quam poenarum metu, & ut magis ad obedi-

VI
A

ad domini respiciat beneplacitum, quam ad suum siue commodum, siue periculū, quanto magis boni hoc debet esse monachi, qui Domino Deo se obtulit seruum, eidemque voto sese adstrinxit solenni? Atqui bonus monachus non discernit inter statutum & statutum, qui semel statuit omne suæ professionis obseruare statutum. Non propterea fit legitor, licet transgressio habeatur venialis, qui transgressionem quamuis cauet, aut plangit, ceu mortalem. Non disputat, quando aut quantum obligetur ad legem, qui abominatur quicquid diuino aduersatur beneplacito. Aduersatur autem diuino beneplacito, quicquid contra eius legem, quicquid contra voluntatem agitur superioris. Quem qui audit, Christum audit, & qui spernit Christum spernit. *Quicquid vni etiam ex minimis meis, inquit, fecistis, hoc mihi fecistis.* Nulli dubiū quicquid maioribus nostris, quicquid legi etiam humanæ Dei spiritu instituta exhibuerimus (siue reuerētia sit hoc, siue contumelia, aut inobedientia) nihilosecius Christus atque sibi affirmat factum. Atque hoc non solum erga dignos, sed etiā indignos prælatos (vbi verbo Dei contraria non prædicant) maximè habet locum. Quibus vel propterea tanto obeditur vtilius, tantoque purius ac fructuosius, quanto minus ipsi, aut propemodum nihil habent in se: sed Deus eiusque sola voluntas nos mouet, quare illis obtemperetur. Caterum, si nullum etiam foret transgressionis periculum, si nullum inobedientiæ peccatum, nonne vel abnegatio ipsa nostrorum desideriorū, nonne propriæ voluntatis mortificatio in conspectu Domini tam est preciosa, vt merito nullum non dico præceptum, sed beneplacitum, tum diuinum, tum, quod secundum Deum fuerit, humanum, deberemus negligere? Quare non continua in auribus nostris est vox illa Saluatoris: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum,* ad moriēdum priuato amori, ad propriæ voluntatis mortificationem nos extimulans. Difficilis sane (vt ait Basilius) est hic conatus, & præter naturam, quæ libertatem in primis appetit, tamen cunctis præstator, sine quo nihil sanctum, nihil perfectum, monachus præstabit. Quod autem difficilius, hoc & præclarius. Relinquere enim diuitias, præterea continentiam ac castitatem seruare, multis quidem philosophis datum: se autem propriumque arbitrium negare, ex libero seruum facere, nulli prorsus, nisi qui crucem Christi sequitur, est concessum. Hic enim abnegandi nos exemplum nobis relinquens, non propriam, sed patris voluntatem est exequutus. Nec solum obtemperandū, sed alacri animo, & perpetuo obtemperandum. Apostolorum hæc in primis virtus fuit, qui ad prædicandum, quo ipsi forte recusabant, missi fuere. Quod de Petro Euangelium plane docens: *Quum cõsenseris,* inquit, *alius præcinget te, & ibis quo tu non vis.* Apostolis verò ceteri viri paruere, diuersa in loca ad Euangelium distributi. Itaque virtus hæc, id est, alteri subiectum esse, præter communia præcepta, maximè ab initio Ecclesiæ fuit, aded vt idem sublimioris existat meriti iussum, quam sponte facere. Hæc Basilius. Quibus verbis hoc adijciendum: Quanquam hæc verba Christi ad Petrum, de Petri obedientia ad passionem intelligatur, non tamē hoc solo, siue Petrus, siue ceteri Apostoli, sed in omnibus nisi sunt propriam voluntatem frangere, proprium sensum superare, & Christi voluntatem suam facere: quando quidem maioris fit meriti (vt Basilius dicit) iussa, quam ea, quæ sponte, id est, iniussa eligimus facere. Quod liquide verissimum est.

Lucæ 10.
Matth. 25.

Voluntatis
propriæ
mortifica-
tio quam fit
preciosa in
conspectu
Domini.
Lucæ 9.
Basilius.

Ioan. 6.

Ioan. 13.

Basilius.

Vtrum melius sit opus ex propria electione, an ex obedientia factū.

Nam hoc, quod vltro eligitur, simplex habet meritum boni operis: illud vero habet & boni operis, & propriae abnegationis. Hic fructum habet boni operis, cum consolatione propriae voluntatis. Ille vero fructum habet boni operis simulque meritum abnegatae propriae voluntatis. Verum hoc habet veritatem, si reliqua vtroque paria sint. O igitur quanta veritas merendi. Quantus virtutum ac bonorum operum potest colligi aceruus in monasterio aut sub obedientia viuentibus? quæ nullius alioqui erant meriti, si obedientiam accedat, efficiuntur meritoria, quæ bona sunt, propter obedientiam efficiuntur meliora. Comedere, ieiunare, scopare, fimum exportare, aquam haurire, & alia id genus vilissima, quæ quatenus ex propria voluntate, neque bona, neque mala sunt: si eadem ex obedientia fiant, bona sunt valde, tantoque meliora, quanto ex suo genere sunt despectiora. Verbi gratia: Scutellas lauare ex propria voluntate, nihil habet meriti: porro lauare ex obedientia non nihil, sed plurimum habet meriti. Siquidem lauare non est actus virtutis, sed obedire, Atque ideo noli respicere ad conditionem operis, quod in seipso saepenumero inutile aut prorsus vile est, sed ad nobilitatem virtutis. Et contra: Si vile aliquid à prelato fueris iussus, puta clauum seruare ostium: si contēnis, peccati reus efficiaris, non quia ostium aperuisti, sed quia obedire noluisti. Cæterum, audio submurmurare hic aliquem: Sæpius puto extra monasterium, aut extra obedientiam viuere, & nihilominus bona operari non imperata, quæ insipida & fastidio sunt, sed libera, quæ iucunda & suauia sunt. Huic respondendum: Non eadem opera, quanto sunt iucundiora, animoque proprio dulciora, tanto etiam esse Deo acceptiora. Neque enim in operibus bonis suauitas est causa merendi. Quippe quæ plerumque est naturalis, & ex naturali proprio amore nascitur, quia suo arbitrio quis viuere permittitur, & ex proprio delectu operatur. Hæc autem suauitas nullo modo spiritualis est deuotio, sed potius propriae voluntatis immortificatio: cui quanto minus resistitur, tanto magis consolatur. Dulcius enim afficitur, & libentius fouet propria, quæ sibi ipsi concepit & peperit, quam aliena. In ijs enim suo desiderio satisfacit, in ijs requiescit, dum educto alius cogere se habet ad ea, quæ alieno iubentur imperio. Est igitur hæc dulcedo affectio magis naturalis, seu propria inclinatio, quam deuotio: quam plerumque comitatur periculosa suorum operum magnificatio, qua putat ideo meliora suæ meliora sunt opera, quo sentit ea dulciora, aut quo feruentiori efficit affectu: quando tamen (vt dixi) ille feruor, non pietas est in Deum, sed amor proprius. Nam qui Deum quærit, qui Deum diligit, præfert ea, quæ iubet ille per se, aut per suos, cæteris omnibus alijs, licet alioqui bonis, possidentibus. Ad hæc discernenda deuotione opus est rationali, non sensuali. Accipiamus huius exemplum: Duo veniunt ad castrum regis seruituri. Primus regi dicit: Domine fideliter tibi seruiam, omni tempore curam rei tuæ familiaris agens, veruntamen id iuxta consilium & iudicium meum: faciam enim tibi cuncta, quæ mihi videntur bona, libertate hac seruata, vt quacunque volo, eligam ministeria. Alter dicit: Domine seruiam tibi, sed non iuxta voluntatem & arbitrium meum: verum quicquid tu præceperis, quicquid tu iusseris, quicquid iuxta tuam didicero voluntatem, agam: quocunque iusseris ire, ibo: vbi stare præceperis, stabo. Tua erit mea voluntas. Ecce prior, quamuis multa & ingentia faciat ad domini sui gloriam seu vtilitatem, om-

Paradigma.

nia tamen agit pro suo arbitratu. Quando vult in aula, quando vult in horreo, cum vult it iuxta regem, cum vult alibi pro rege operatur, omniaq; sunt ei opera dulcia, quia pro sui optione electa. Nullius enim imperium sustinet. Alter verò, hoc est, posterior, qui Domini se iussionibus addixit, & suo propterea arbitrio renunciauit, seruit domino, iuxta illius, non iuxta suum consilium ac beneplacitum, utpote in seruitio nihil propriæ habens electionis, sed domini obtemperans in omnibus voluntati. Huic, dum in coquina vult operari, mandatur ire ad stabulum. si sibi est, subito ad granariū euocatur. Quid multa? imperantur varia: inter quæ alia & alia, complura etiam molesta & insuaui, quæ suo non elegisset arbitrio, si iuxta suum voluisset, ut prior seruus arbitrium famulari. Hæc tamen officia, licet ex se non placeant, placet tamen Domini imperium, pro cuius amore, vel molesta & insipida suscipit, & facit sibi non molesta, non quia ipsa, quæ iubentur, delectant, sed quia Domini facere voluntatem delectat. Et ided quæ alioquæ ex proprio arbitrio noluisset, iam vult propter domini voluntatem. Iam interrogo vos, vter seruatorum videtur esse melior? Prior certè seruit suauius, veruntamen hæc dulcedo (ut dixi) non est ex domini amore, sed ex proprio, dum libertate seruata, retenta etiam propria voluntate, satisfacit seruiens proprijs affectibus, atque iudicijs, licet ad domini sui honorem conuersis. Facit enim, quæ sibi videntur bona, quandoquidem seipsum, id est, sua consilia, suas voluntates non cogitur abnegare. Alter verò ex sui, id est, suarum voluntatum, & consiliorum abnegatione, licet interdum renisum, aut molestiam in cogitatione sentiat, vincit tamen: quia etsi quod iubetur, non placet, placet tamen & suauis est domini voluntas, quam præfert suæ inclinationi. Nulli igitur dubium, quin sit domino suo fidelior, & propterea etiam seruus melior. Pari modo nobiscum, qui suæ obedientiæ degimus voto, agit, qui non iuxta propriam voluntatem agimus, sed quæcumq; facimus, ad nostri abnegationem, & propter obedientiam facimus. Atque ided meremur omni penè momento, quando ea. siue quæ ommittere, siue quæ cauere, siue quæ agere iubemur, explendo obtemperamus. si tamen, ut dixi, animum intentionemq; nostram illo dirigimus, ut quæcumque facimus, propter obedientiam, ipsamq; obedientiam propter Deum facimus. Hoc dico adijciens, propter quosdam (ut vocant) deuotarios, qui circa propriam voluntatem immortificati: utpote quæ eis obedientia, atque sui relictione suauior est, & iuxta hanc suauitatem (quam deuotionem putant) licet deceptoriam sit, & ex immortificatione sui ipsius oriatur, multas habent orationes vocales, aut alia exercitia, in quibus amorem & confidentiam ponunt, aded ut propter illa sæpenumero obedientiam aut proximi charitatem, hoc est, obedientiæ & charitatis opera negligant. Hi seruire Deo, iuxta suam propriam voluntatem, & in exercitijs, quæ sibi ipsi statuerant, non in ijs, ad quæ à Domino vocantur: & propterea non purè quærunt, quæ Christi, sed quæ sua sunt. Itaque fratres, disputent alij de statutorum transgressionibus, quando venialis, quando venialis sit, & interim non absque periculo 1. Cor. 10. suis sese diffinitionibus haud aliter atque rupto ponti committant: nos in simplicitate cordis, in omnibus obedientes, nihil (quod diuus Bernardus v. Bernardus bique admonet) discutientes, non iudicemus, non discutiamus, certi, quod suo

suo nunquam vult sine (qui est legis obseruatio) legislator frustrari. Frustratur autem, quando legi, aut insioni eius non obeditur: non potest autem cetera culpa, quod contra legis intentionem patrat. Nec obijci potest, nisi apud omnes, nec passim locum habet, transgressionem rationabili excusant causa, quando quidem difficile non esset, cuius sibi causam fingere, & hanc etiã rationabilem credere, si unicuique suo admitteretur viuere arbitrato. Consulendus est igitur superior, cuius iudicio committendum, credendumque est, quando deferenda, aut differenda, aut mitiganda sit legis austeritas. Si is iudicauerit necessitatem, rationabilemve causam, quam obrem non debeat seruari, sed dispensari, lex, excusabitur, atque a peccato immunis erit consultantis humilitas, modo non importuna fuerit, sed prelato iudicium liberum reliquerit. Siquidem circa propria iudicanda cito (quod Terentius quoque non ignorauit) fallimur, propterea quod metu aut amore, passioneve alia præpediti, a vero iudicio hallucinamur. Hæc loquor fratres charissimi, non quod obedientiam vestram minus probeam, aut quod alicuius animi suspensum habeam: sed quod sicut ex obedientia vobis loqui debui, ita eandem vobis opto me loquente commendari. Ad laudem Domini nostri Iesu Christi, qui est benedictus in secula.

Terentius.

IN SOLENNITATE S. BENEDICTI.

*De lingua procacitate, eius periculo, quique eam refranare oportet.
Sermo vnicus.*

Matth. 23.

Sanctorum
memoria
quomodo
maximè fe-
stiuè cele-
bretur
Eccli. 5.

Conuersio-
nis inquam
quale habu-
erit S. Bene-
dictus.

Dixi, custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Palmo XXXVIII. Fratres charissimi solennitatem beatisissimi patris, atque omnium fermè monachorum abbatis Benedicti egimus, quo hodie in gloriam Domini sui intrauit, vt pote fidelis dispensator & prudens, quem constituerat Dominus super familiam suam. Et quia est super pauca fidelis inuentus, dignus planè fuit, vt super multa constitueretur. Porro hunc diem, si volumus, adhuc multo agemus celebriorem, sanctique memoriam præclarior multo celebrabimus, si eius virtutes non solum prædicamus, verum etiam imitamur. Ibi namque reuerà profiteamur, quoniam sanctum fecit illum Dominus, si ad eò nobis conatus & studia placet, vt ea salutaria desiderabilia, ea denique imitatione nobis digna arbitremur. Tunc, inquam, patrem hunc S. Benedictum reuerè colimus, hoc est, veneramur, si eius vitam imitari gestimus, si eius sequi vellet conamur, si denique vita nostra illius nobis comparatione displicet, si tepor nostrum execramur, & illius feruore incalescimus. Legimus sanctum patrem mundi vanitatem omnem fastidisse, atque sese omnibus abdicatis in solitudine & silentio quomodo vel postea loqui, quomodo homines reuerberet, aut inter homines incontaminatus conuersari. Itaque flagrans eremitica vitæ amore, vivebat in silencio solus, atque mundo ignotus, vt lingue uaderet pericula atque peccata. Sciebat profectò a lingua primum sibi modè dum bellum, quam primo studuit domare, & ad cætera hinc exierit, prægre-